



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet**

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &  
Festos, ab ipso Auctore confectus

**Stengel, Georg**

**Ingolstadii, 1651**

8. Quam Nabuchodonosor in anima passus sit mutaionem?

**urn:nbn:de:hbz:466:1-45686**

neque Poëta dicit in Gyge, aut Minotauro animam hominis, corpus totum bouis fuisse, sed *Semibouemq; virum, semivirumq; bouem* vocat; quòd corporis vna pars hominem, altera bouem retulisset. In explicatione porrò somnij Daniel nullam leonis, sed tantum bouis mentionem facit. Adferam quod attinet, cuius cor dandum regi ait scriptura, notum est, boues non tantum cicures esse & domesticos, sed etiam agrestes & feros, ut sunt vri & bisontes.

Dan. 4. v. 29  
& 30.

Restat igitur quartò media sententia, ut dicamus, Nabuchodonosorem & secundum animam, & secundum corpus, non tamen tantum, quantum citati volunt authores, mutatum fuisse. Secundum animam verè mansit homo; licet humanus ei sensus, quoad exercitium & sensationem humanam, & usum rationis fuerit ademptus. Secundum corpus autem & precipuas eius partes, etsi manserit homo, tamen ira nonnullæ deformatae sunt, ut bestia potius quàm homo videretur. Quæ singula à nobis declaranda sunt. 1. Nisi enim illi eadem anima mansisset, & idem corpus, non essent vera, quæ de illo narrantur; non fuisset idem, qui peccasset, sed bos pro eo, sicut olim cerua pro Iphigenia, substitutus pœnas dedisset. Nisi etiam idem corpus seruasset, tunc anima humana corpus bonis informasset, neque debita sibi organa habuisset, quod non magis fieri potest, quàm si anima bouis corpus hominis informaret. 2. Dicit tamen potest anima mutata, secundum vitiatam suam imaginationem, secundum ligatum rationis usum, secundum tactus, gustus, & odoratus sensationem. Siquidem cordis & corporis eius temperamentum ita immutatum effectumque est, ut esset simile feræ bestiæ, quantum fieri potuit, citra humanitatis, siue naturæ humanæ amissionem. Certè si *fanum ut bos comedit*, stomachus aliam habere vim concoquendi debuit; aliam vim palatus, ut ei fœnum saperet; aliam odoratus, ut pro nidore culinæ graminis fragrantiam sequeretur; aliam etiam tactus; ut non sentiret frigora & æstus, rorem cæli super se cadentem, genibusque incedens non doleret. Denique emota mente, rationis usum amisit; eiusque loco utebatur phantasia, eaque & ipsa corrupta, & velut ferina, qualis est

Dan. 4. 30.  
seq.

VIII;

Ggggg 2

VII,

788 Cap. LVI. Nabuchodonosor quale, & cur factus sit monstrum  
vri, vt foenum, vt societatem ferarum, vt loca sola, & saltus  
reconditos appeteret; quemadmodum exoticè melancholici è  
domo se proijciunt, & sepulchra quærunt, & libenter versan-  
tur cum cadaveribus. Ita enim etiam, apud Homerum quif-  
piam vt dolori mentis, & tristitiæ animi vacaret, lucos auios  
& solitudines captabat:

Homer, Iliad.  
lib. 3.

*Nam miser in siluis mœrens errabat opacis,  
Per campos solus latos, perq̃, ania rura.  
Ipse suum cor edens, hominum vestigia vitans.*

Arnob. lib. 5.

Ita quondam fertur Atys in Phrygium nemus delatus, cuius  
vel fabulam, vel superstitionem exagitat Arnobius. Is enim  
& ipse in dementiam datus fuit,

Catull. de  
Aty LXIV.

*Adyrg̃, opaca siluis redimita loca Deæ.  
Stimulatus vbi furenti rabie, vagus animi;  
Veluti iuuenca vitans indomita iugi,*

aut dominas, vt berifuge

*Famuli solent, ad Ida tetulit nemora pedem,  
Vt apud niuem, & ferarum gelida stabula foret,  
Et earum omnia adiret furibundus latibula.  
Vbi viridis algida Ida niue amicta loca coluit,  
Vbi cerna siluicultrix, vbi aper memorinagus.  
Vbi cuncta mugienti fremitu loca retonant.*

Sic & Nabuchodonosor demens fugit in nemora fera.

Atque hoc est, quod dicitur: *Cor fera detur ei*; nempe priue-  
tur sensu humano, qui facit vt homo sit animal ciuile, & ho-  
minum amet societatem; fiat amens, insaniat, videatur sibi  
non esse amplius homo, sed bestia, sed fera, sed vrus, vt in sal-  
tus ac nemora exeat. Siquidem *cor*, in diuinis litteris idem est,  
quod mens & intellectus, item quod appetitus & voluntas.  
Quod enim cor est in corpore, hoc ratio & voluntas est in ani-  
ma & toto homine. Cùm igitur bestia nec mentem, habeant,  
nec voluntatem, vice mentis habent imaginationem, quæ eas  
earumq̃; actus regit; & loco voluntatis, habent appetitum fe-  
rinum. Quando ergo dicitur, *cor fera detur ei*; idem est, ac si  
diceretur phantasia fera detur ei, & appetitus ferinus. Quo  
pacto etiam magis peccatores sunt sicut equus & mulus, quibus

Psal. 31. 9.

ML

non est intellectus, tantum enim imaginantur sibi, appetuntque ea, quæ sub sensum cadunt. Ita pleraque Nabuchodonosoris cogitatio erat de fœno & pastu, hoc noctes & dies appetebat ferè vnum, quod sensui blandiebatur. Dixi, pleraque cogitatio, quia valde verosimiliter aliqui censent, eum quædam lucida mentis interualla habuisse, sicut multi insanorum. Ita enim pristinae dignitatis amissio eum magis afflixit, si cognouit, quod amisit. Ita & potuit errorem suum agnoscere, ac retractare; iuxta illud, *donec scias, quod dominetur excelsus*, hoc est, Dan. 4. 21. donec ex tua pœna Deum vindicem agnoscas, & ad eum atque ad teipsum redeas. Hæc in anima passus est, quæ tamen non animam in se, sed in usu actuque duntaxat potentiarum attigerunt.

In corpore autem sanè mutationes plures sustinuit. Nam  
1. cùm dicitur, *cor fera detur ei*, potest cor propriè sumi; quia cordis, & per cor totius corporis complexio fuit in Nabuchodonosore commutata; ita vt ex humano ferinum fieret temperamentum. Quod si sanguis alimenti naturam sequitur; ex fœno, quem chilum stomachus; ex chilo, quem sanguinem hepatis, ex hoc tali sanguine, quos spiritus, vel vitales, vel animales cor potuit in reliquum corpus deriuare? Hinc panè totus fuit efferatus. 2. Ob hanc causam etiam externus corporis habitus magis fuit ferinus, quàm humanus; nullum igitur cultum admisit; vestes omnes, more insanorum, laceravit & abiicit. 3. Quia semper nudus incessit, soli, æstibus, rori, frigori, hiuibus, pluuijs, omnibusq; cæli iniurijs, vt fera, obnoxius mirificè fuit vltus, denigratus, & deturpatus. 4. Sed præcipua fuit faciei mutatio; cilia & supercilia non folliculis, sed cornibus paria. 5. Genæ nullæ apparebant, neque frons cernebatur, vix ipsi oculi, vix nasus eminuit è piloso vultu. 6. Labia herbæ carpentia in rostrum induruerunt. 7. Ungues & barba & capilli (qui nisi etiam ijs, qui integris sunt sensibus, sæpe rescentur, solent turpiter, ac ferinum in modum crescere,) ita fuerant aucti, vt barba quidem ad terram dependens humum verreret, capilli autem totum ferè corpus tandem velut palla contegerent; ungues verò adeò longi densa-

IX.